

NÓGRÁDI LAPOK ÉS HONTI HIRADÓ

POLITIKAI, TÁRSADALMI S KÖZGAZDÁSZATI HETILAP.

Előfizetési ár:

Egész évre 5 frt. Fél évre 2 frt 50 kr. Negyed évre 1 frt 25 kr.

Egyes szám ára: 10 krajczár.

Előfizetési csupán a kiadóhivatalban lehet B.-Gyarmaton.

Előfizetési pénzek, reklamációk és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

A lap szellemi részére a Nyílt-térre vonatkozó minden közlemények a szerkesztőhöz küldendők.

Hirdetések

Árszabályszerint számítanak. — Nagyobb és többeszeri hirdetések jutányosan eszközölhetnek.

Bélyeg minden egyes beiktatásnál külön 30 kr.

Nyílttér peti sora: 20 kr.

A községi közlekedési (vicinális) utakról.

Nógrádvármegye a megyei utak mellett a vicinális utakról, vagyis az egyes községek közlekedési utvonalaírói — törvény nemléteében — szabályrendeletileg intézkedett. Az 1883. évben végleg megállapított szabályrendelet centralistikusan irányt követett, s a fő intézkedési jogot a megyei közigazgatási bizottságnak tartotta fenn. Ez nevezte ki állandó megbízatással az utcsoportok élére az elnököket, ez követelte be a számadásokat, ez döntött a csoportosítások kérdésében. A vicinális közmunka kötelezettsége is a megyei utadók alapján ennek felfében lón megállapítva.

A két utadó — a megyei és a vicinális — igen súlyosan nehezített főkép a szegény-gazdálkodó népre, úgy, hogy némi módosítással most is alkalmazható volt Petőfi nemesének felhívása:

„Jól készítsd, paraszt, az utat,
Mert hisz a te lovad vonat.”

A vicinális utak ugyanis sok helyütt arra szolgáltak, hogy egyes befolyásos egyének a saját kapujuk előtt utat csináltassanak s azt düllő utakra kivezessék, hogy földjeikre a trágyát könnyebben kihordathassák; némely községek pedig hiába fizettek ezeket, akár elcsúszhattak a feneketlen sárban.

Az 1890. I. t.-cz. meghozatala által e visszaélések meg lettek szüntetve.

Ezen törvénycikk nem ismer külön kivételt a vicinális utakra, hanem csak megyei utakra és községi (düllő) utakra.

Nincs is a kettő között az előbbi összefüggés, mert a megyei utadók kivettetik adó alapon is, tehát ahhoz hozzájárulnak a hazának nem gazdálkodó lakosai is.

A községi utadók kivételére pedig a község szabad kezét nyert. Csak a maximum van meghatározva. A kivett összeg vagy kirótt közmunkát pedig a község egészen saját utainak kiépítésére vagy fentartására fordíthatja. Igen

természetes, hogy minden községnek, — főképp a hegyes-völgyes vidéken fekvőnek, — vannak javítandó düllő utai s ezeken egyes fentartandó műtárgyai — hidak, átereszek, melyek költségei és munkái igényelnek. de természetes az is, hogy minden községnek fő igyekezete, hogy hatarából más község felé közlekedhessék, főképp pedig, hogy a kiépített országutra, vagy megyei útra kijutlasson, s a piacokkal vagy közigazgatási központokkal az összeköttetést létesítse.

Ekkép természetesen és kényszerítés nélkül keletkeznek községi közlekedési (vicinális) utak, amennyiben több község ugyanazon irányban igyekszik elérni ezeket a jelentős központokat.

Mégis, hogy az ilyen útvonalak megállapításában és kiépítésében tervszerűség és az érdekelt községek között az együtt működés létesíthessék: az 1890. évi közmunkatörvény a megyei alispánt fontos teendővel ruházta fel. Nevezetesen neki kell az érdekelt községeket az utszakaszokra nézve csoportosítani, a csoportbizottságokat szervezni, a bizottságba minden egyes község részéről felveendő előjárósági tagot kijelölni, az utszakaszok kiépítéséről a megyei mérnökök (utibiztosok) által költségvetést készíttetni, az érdekeltég arányában — természetesen alkotmányos uton — az egyes községek által fizetendő költséghányadot megállapítani, s végre az összes vicinális utakról hálózatot készíttetni.

Csoportosítva lévén az érdekelt községek, meg lévén alapítva a hányad, melyvel egy-egy község az összes építési költségekhez járulni köteles és szervezve lévén az illető utcsoport bizottsága: a további teendőket erre és a járás főszolgabírája, mint a csoportbizottság elnöke hárulnak. Ezen bizottság határozhatja el, hogy a lakosság túlságos megerhelhetése nélkül hány évre osztja fel az illető útvonal kiépítését. Így ha pl. az utszakasz költségelőirányzata 10,000 frt, s ezen összegből A. község hányada 3000 frt, B. községe 3000 frt, C. községe 2000 frt, D. községe 1500 frt, E. községe pedig csak 500 frt: akkor ha 10 évre

határozzák az ut kiépítését, egy évben az utszakaszra 1000 frt fordítandó, s így egyes községek is a megállapított hányadnak csak egy tized részét fizetik évenként. A megerhelhetőség pedig az egy évben reá eső utépítési költséget pótlékban veti ki, vagy saját községi utalapjának nélkülözhető részét szolgáltatja be a vicinális utcsoport pénztárába, illetve a szolgabírói hivatalba.

Lássuk már most, hogy az 1890. I. t.-cz.-ból folyó ezen intézkedések közül mi hajtott végre és mi van még hátra?

Ugy tudjuk, hogy eddig csak az utcsoportok vannak kijelölve, s talán egyes utszakaszok költsége is ki van számítva.

De nincsen az egyes községekre eső költség-hányad javaslatba hozva, és nincsenek a vicinális bizottságok a törvény értelmében szervezve. Tudomásunk szerint azonban vannak a régi alapon kinevezett vic. bizottsági elnökök és vannak utfelügyelők, kik a régi csoportosítást és a régi gazdálkodást előnyösnek ismervén, egyes községektől a mostani községi utadót bekövetelik, holott ennek természete és rendeltetése egészen más, mint volt a vicinális utadók, mely hogy megszűnt, sok jámbor lélek dicséretét érdemli.

Mi tehát a legközelebbi teendő, hogy az államot a törvényeszerű állapotba megörökíthessék?

Először felül kellene vizsgálni a volt alispán eddigi e tárgyban nagy szorgalommal végzett munkáját. Ez azonban oly irathalmaz, hogy ha egy gyűlés az egészszel foglalkozni akarna, nem napolnia, de tisztelni kellene.

De egyszerűsíteni lehet a dolgot, hogy a tervezett utcsoportok a vicinális bizottságok megalakítására felhivatnának, s minden utcsoport illető alispáni munkát kiadatnék az érdekelt vicinális bizottságnak tárgyalás illetve hozzájárulás végett; mely alkalmával az elnökök főszolgabíró megállapítván egyes községek érdekeltségeit a tervezett uturanyra nézve: a bizottsági tagokkal az egyességet megkísérelné, vagy nem sikerülés esetén indítványt nyújt elne az alispánnal az egyes községek hozzájárulási hányadának megállapítására vonatkozólag.

TÁRCZA.

EGY KÉNYŰR A XVII-İK SZÁZADBAN.

Történeti elbeszélés.

— Irta: VILÁLLA MÓR. —

(Kutató: „Századok”).

(Folytatás.)

A szerencsétlen asszonyt a várba hurcolva először is Listy Lászlóval találkoztak, ki a megkötözött asszonyt egész állati dühvel megrohanta, arczul verte, össze-vissza rugdalta, de még ez sem volt elegendő.

„Láncre verette, úgy hagyta egy hideg házban, vasba veretvén az lábait, annyira volt miatta, megszűlt, gyermekét az ebek ették meg.”

Az asszony kínjai között meghalt. A szerencsétlen asszony megkínzatlása után a vár ura Éva szobájába sietett, elmondotta, hogy tervük elárultatott, most már abban állapodtak meg, hogy nem méreggel fogják őket kipusztítani, hanem más módon fogják Jánosokat kijátszani; és pedig egyszerű módon, miután örökösük nincs, férfi gyermeket csempésznek be a családba. Éva asszony az ura által elmondott tervet elfogadta: én a becsempészett fiu gyermeket sajátomnak ismerem, kinek mi köze hozzá, én kegyelmednek törvényes felesége vagyok, mint ilyen, anyja is lehetek; hogy pedig az emberek elhiggyék, alakomon mesterséges változást fogok tenni, kikötöm azonban, hogy ezen tervünk előmozdítja és részben végrehajtója csakis Claudius lehet.”

1) Konrád Urlik vallomása.

A beszélgetés után Claudius lett előhíva, kivel az új terv közölve lett, hogy pedig tervük sikerüljön, senki által el ne árulatsék, Bécshez pedig közel laktak, Claudius birta a német nyelvet, ő lett megbízva, hogy Bécsbe menjen, onnét akár elszegényedett szegény asszonyt, akár szerencsétlen várandó leányt hozzon és ha fiu gyermeke lesz, az asszony vagy leány gazdagon lesz megajándékozva, a fiu pedig előkelő nevelésben részesülend és övé lesz Köpcesény, nem pedig Listy Jánosé, vagy annak maradéka.

Claudius elutazott, néhány nap múlva László urat értesíté, van már egy szerencsétlen leány ki hajlandó szegényét elpalástolva, születendő magzatát oda adni, de pénzre van szüksége, küldjön pénzt, a nélkül nem hozhatja el.

A pénz el lett küldve, tíz nap múlva ott volt Claudius egy szerencsétlen áldozattal.

A megérkezett leánynyal szépen bántak, a szükséges női teendőket Éva asszony végezte, a leány azonban leány-gyermekeknek adott életet, László ur dühös volt, hogy aljas tervet ki ne tudójának, hogy az anya ne legyen árulóra, őt gyermekével együtt meggyilkoltatta.

Ily gonoszság felett megborad az ember, nem akarja elhinni, hogy az életben ilyen is történhetett volna és hogy a kedves olvasó ne higgye, hogy ezen bűn csak képzeletünk szüleménye, úgy kigondolt mese, ide iktatjuk Ripstein Jánosné, a fatens feleségének eskü levelé utáni vallomását.

„Tudja azt bizonyosan, hogy a mily terhes leányt Bécsből aláhozottam, Taizenrieder (más-ként Fersen Claudius) által férfi ruhában, hadta

vagy két hét után az gyermeke meglőtt, de ő nem tudta, hova tűlt, azonban Listius László mondja ezen fatensnek, kit ennek előtte magához esküdtetett vala, immár nem merem elbocsátani, mert ha elmegyen Listius Jánosnéhoz, ott is minden dolgon kitudódik, hanem nekem egyáltalán meg kell ölnöm azt a leányt, mert megszabadulván, ha egy kövart is adnának is neki, elárulna s kimondaná, hogy ő gyermekszülésért itt tartottam. Másnap bemen-vén az fatens, mondja neki Listius László: no már megöltem az leányt, oda fel vagy az ház heja alatt, eredj lásd meg, de az fatens nem akarván látni. Tudja azt is, hogy más terhes leányt hozatott Bécsből, azt születe után a várban 14 napig letartóztatta, félvén az palatinus urunktól, hogy akkor a várban fel ne kerestesse azt a személyt, egy nagy kovács porólyllyal agyonütötte egy éjszaka. stb.) Bár Claudius Bécsből még három ily szerencsétlent hozott és végre Pálffy jobbágynak egyik leányát is, és mégis, mintha csak a sors dacolni akart volna vele, mindhárom személy leány-gyermekek szült, László által az anyák gyermekeikkel együtt meggyilkoltattak.

De nemcsak leány elrablással, gyilkossággal, gyújtogatással és ördöggel cimboráskodással foglalkozott László ur, volt neki egy Bécsből került vésnök Kugl János nevezetű, kinek ügyességét nagy fizetésért felhasználta, hamis pénz-formákat, úgy más családi cimereket vésetvén vele.

(Folyt. köv.)

* S. z. dok.

Ez utóbbi fontos teendő az, a mit a volt alispán megtenni elmúlászott, s mi nélkül most mozdulni nem lehet.

Még az a kérdés is hátra van: mi történjék az eddigi utifelügyelőkkel, s ezek kezei közt netán található pénzekkel?

Ha a utifelügyelő hatásköre csak egy községre terjedt ki, legcélszerűbb, ha számadását az illető község képviselő testületének adja be. Ha azonban a számadása mint több község van érdekelve: azoknak megvizsgálására minden érdekelte község küldjön képviselőket a főszolgabíró által összehívandó számoltató csoportgyűlésre. A netáni közös maradvány hovaforrására nézve a gyűlés határoz. Az 1888 óta egyes községektől jogtalanul beszedett községi közmunka pénzek pedig ha elküldtettek, azon község vagy testület által térítessenek vissza, a melynek javára netán fordítottak.

G. M.

A vármegye közlg. bizottságának ülése.

(Folytatás és vége.)

Bélyeg- és jogilletékben kiszabott:

A lefolyt 1895. évben 234.140 frt 75 kr, az ezt megelőző 1894. évben 219.963 frt 17 kr, mutatkozik emelkedés 23177 frt 58 kr.

Illeték egyenértékben kiszabott:

A lefolyt 1895. évben 13449 frt 78 kr, az ezt megelőző 1894. évben 14044 frt 57 kr, mutatkozik visszaesés 594 frt 70 kr.

A visszaesést a vagyonszökkenés idézte elő.

A vármegye területén levő állami, valamint a törvényhatósági közutak állapota a múlt évben jónak volt mondható és a közlekedés azokon sehol megszakítást nem szenvedett.

A törvényhatósági közutak összes hossza 1894. év végén 456875 klm. volt, mely hosszából 363977 klm. kiépített 92898 klm. pedig kiépítetlen th. közutakra esik. A lefolyt évben a kiépített th. úthálózat, a pencz-csovári és fülek-sági th. közutazsakozok kiépítése által 4799 klm. útrésszel gyarapodott.

A tankötelesek valamennyi községben és a hozzájuk tartozó pusztaikon az 1892. évi 53240. sz. a. kelt körredeklet pontos megtartása mellett irattak össze a közlg. bizottságnak erre vonatkozólag 1895. évi 1261/k. b. sz. a. kelt határozata alapján.

Az alább megnevezett községekben az iskolák nem felelnek meg a népoktatási törvény 27.-§-ában kívánt kelleknek és pedig nagyobb részt tantermeiknek a tankötelesek számához viszonyított csekély méreteik miatt, u. m. a. rom. kath. iskolák közül: a baglyasfaljai, bármái, csákányházi, fülek-püspökii, galsai, homok-

terennei, karancsaljai, karancs-berényi, mátránovákai, nagy-bárkányi, mátra-verebélyi, gacsfalvai, bussai, ettesi, hollókői, litkei, megyeri, mihály-gergei, nagy-gécsi, pöstényi, ságújfalusi, sóshartányi, sípeki, szakali, szalmatercsi, szandai, szent-iványi, ipoly-bolyki, mucsinyi, panyi-daróczi, pinczi színobányai, látkai, bujaki, alsó-sápi, alsó-azécénykei, keszegi, legéndi, nagy-oroszi, szendehelyi, dejtári, pataki, ebeczi, halápi, nándori, ilinyi, kisujfalui, mohorai és surányi; — az ág. ev. iskolák közül: a budalehotai, dobrocsi, felső-tiszovnyiki, vámosfalvai, veresi, sülyei, boroszmoki, alsó-tiszovnyiki, tótkisfalusi, tótkélecsényi, luczini, terényi, cseh-brezói, hradistyai, színobányai, agárdi, legéndi, lesti, nagy-kürtösi, nagy-sztráczini; továbbá a diós-jenői ev. ref. és a szamotercsi és zlatnói gyáriskolák.

A legszükségesebb belső felszerelést nélkülöző 39 iskola.

Uj iskola illetve tanterem állítása szükséges: Alsó-Told, Kis-Kürtös, Pusztá-Garab és Ó-Bást községekben 1—1 tanítóval, új termek és tanítóállomások szervezése szükséges, továbbá a balassa-gyarmati és málnapataki állami iskoláknál 4—4 tanterem és 4 illetve 3 tanítóval az ecsegi és pálfalvai községi iskoláknál 1—1 tanterem és tanítóval; a rom. kath. iskoláknál: a héhalmi és Ióriczi 2—2 tanterem és tanítóval, a berczeli 1 tanterem és 2 tanítóval, a mátra-verebélyi 2 tanterem és 1 tanítóval, a czeredi, kazari, ó-hutai, endrefalvi, nógrád-ludányi, karancs-keszi, karancssági, kis-gergei, lázi, rimóczi, varsányi, becskei, bujaki, csécsői, jobbágyii, palotási, zagyva-szántói, kalondai, tarnóczi, mátra-novákai, diós-jenői, nagy-oroszi, nézsai, nőtincsi, rádi, romhányi, tereskei, herencsényi, kékői, nándori, trátszi, szélyi és az ág. ev. iskoláknál az abelovai, kotman-lehotai, beri, kálnói, pollári, uborszkai és turopolyai iskolák 1—1 tanterem és tanítóval.

Oly tanító, a ki a magyar nyelvet oktatás képességgel nem bírja, az ipoly-pusztai római kath. iskolánál van alkalmazva; annak nyugdíjaztatása ügye azonban már folyamatban van.

A vármegye területén 84 nem tisztán magyar tannyelvű iskola van és pedig: 6 tót 3 német—magyar és 75 tót—magyar tannyelvű. Ezek közül 4 rom. kath. és 9 ág. ev. iskolánál nem felel meg a magyarnyelv tanítása a törvény kívánalmainak.

Hiány a börtönök általános állapota, az azokbani élelmezés, egészségi viszonyok és a fegyverem tekintetében nem észleltetett s általában mindenütt kifogástalan rend és tisztaság tapasztalható.

Vármegyénk területére az 1895. évi sorozási eredményénél a hadképességi százalékok tekintve, ugyan csekély hanyatlás észlelhető, mindazáltal maga az eredmény kedvezőtlennek nem mondható. Ugyanis az 1894. évben sorozó bizottságilag megvizsgált 3659 állításköteles közül, újonczutalék és póttartalékba soroztatott összesen 963, míg az 1895. évben 3332 állításköteles közül 868, vagyis az 1894-ik évben észlelt hadképességi százalék 26.2-ről, az 1895-ik évben 24 százalékra szállott alá, de eme eltérés ha az utóállítások eredményét is összehasonlítjuk, az év végével teljes kiegyenlítést nyert. Teljesen ismeretlen volt az 1894. évben 496, a lefolyt évben 456.

Márczius 15.

Balassa-Gyarmaton, a nemzeti ünnep a lapunkban már közölt sorrend szerint lett mult vasárnap megülve.

Három szempontból is nevezetes volt e nap, mert jelezte, az 1848-ik évet — 48 év múltán, a Millenniumban.

Es örömmel konstatáljuk, hogy minden bántó incidens nélkül — méltókép ülte meg az ünnepet városunk polgársága, támogatva az intelligencia, különösen a vármegye központi tisztikara által, melynek itthon levő minden tagja élén Pongrácz György árvászei elnök, Nagy Mihály tb. főjegyzővel, Baintner Arnold jár. főszolgabíróval a mondott nap d.-u. 4 órákor megjelent a városbáz tanácstermében, a főünnep színhelyén. Ott láttuk még Baltik Frigyes ág. evang. püspök urat is, ki megjelenésével szintén tanúságot tett arról, hogy mint városunk új lakója, szívvel, lélekkel együtt érez a város polgárságával, mely oly nagy számban sietett a városházára, tanúságot teendő hazalui gondolkodásáról, miszerint a tanács-

terem s a mellette jobb- és baloldalt feltárlt kisebb termek az érdeklődők tekintélyes részét már nem voltak befogadni, úgy, hogy sokan e miatt el is távoztak.

Bevezetést a Hymnust s befejeztül a Szózatot zengte el érde- és precitissimul a megerősített polgári dalkör, Kedvess Lajos vezénylete mellett. Azután a bíró: Reményi Károly, magyar ruhában, a következő beszédet mondá:

Tisztelt Polgártársak!

Harmadik évtizede, mióta Balassa-Gyarmaton, évenként megújulni látjuk tavasz-fakadtával nemzetünk korszakos nagy napjának: Márczius 15-ikének ünneplését.

Ez a következtetés büszg szép bizonyítéka polgártársaink hálás gondolkodásának, hazafias kötelességérzetének.

A jelen évi hasonló ünneplésünket különösen is nevezetessé teszi azonban az a körülmény, hogy az ugynevezett Millennium, a nemzet Európában lett hőnállapítása ezredik éve esik, tehát oly nagy horderejű epochára, mely hazánk szük határait túl mészse, az egész művelt világ figyelmét már eleve is felénk, Magyarországra felé fordította.

A millenniumi ünnepek május hó elejével az ország szívében Budapesten veszik, mint tudjuk kezdetüket, még pedig szeretett királyunk, bálványozott királyasszonyunk, királyi hercegeink és hercegnőinkkel élén, az ország nagyjai a nemzet képviselői és a nép együttes közreműködésével.

S tartani fognak az ünnepségek hat hónapon keresztül, atlépve a központból hármas bérceü hazánk többi részeibe, összes törvényhatóságai és községeibe is.

Mi balassa-gyarmatiak tehát szintén ki fogjuk abból venni részünket és nem kételkedem, szerényen bár, de méltóan s a vármegyével egyetértőleg fogunk ünnepelni.

Ma azonban kizárólag márczius 15-ike hívott és hozott össze bennünket, ezt óhajtom tehát röviden jellemelni, kifejtven, szerény véleményem szerint, valódi jelentőségét e korszakos napnak.

Ezer év alatt összesen sem volt hatnál több ehhez fogható nagy epochája, forduló pontja magyar történetünknek, — számítván ezek közé Árpád, a honalapító alatt a pusztaszeri alkotmány-szerzést; — majd első királyunk, a méltán szentté avatott Istvánnak nemzete javával együtt a keresztény hitre való áttérését; — továbbá az arany-bullát, — mohácsi gyászos pusztulásunkat, a pragmatica sanctiót, és végül 1848. márczius 15-ikét; mert a mi ezután még szintén korszakos alkotás: az 1867-iki kiegyezés, ez csupán folyományát képezte az 1848-iki napoknak, melyeket a nemzet és az Uralkodó-házra egyaránt részes félreértések, a kaján irigység s az ugynevezett kamarillának botor elnyomási törekvései oly mélyen zavaraltak meg, hogy a már akkor csaknem ezeréves alkotmányunk, szabadságunk védelméért fegyverhez nyulni látta magát kénytelve a magyar s midőn bámulatos hősi küzdelem daczára is, az orosz beavatkozás folytán leverettet, a hazafiak megfogya bár, de törve nem, visszavonultak ősi tűzhelyeikhez és itt passiv, de egyetértő maguktartásával, fegyver nélkül is oly ellenállást oly erőt fejtettek ki, hogy a tapasztalásokon okuló bölcs fejedelem belátván a hatalom részéről is a tévedést, Deák Ferencz higgadt tanácsára, visszaadta nemzetünknek annyi honfiai vérrel, annyi nagy áldozattal szerzett szabadságát, alkotmányát, visszaadta örendelkezési jogát, s az 1867. június 8-án végbement koronázási aktsussal és az ezzel egybefüggő közbiz. országos intézményekkel, mintegy másodsor szentesítette az 1848-iki törvényeket.

De nem volna helyén ez alkalommal további történeli fejtegetésekbe bocsátkoznunk, csupán néhány szóval kívánom tehát megvilágítani 1848-dik márczius 15-dikének azon jellegét, melyek e szavakban nyertek kifejezést: „Szabadság, Egyenlőség, Testvériség!”

„Szabadság!” a tömeg által imádott szó, melynek azonban meghatározatlan volta, mint valami szép szivárvány, gyönyörködtetett ugyan, de nem melegít és nem is sokat ér.

Azonban egyesek, ép úgy mint nemzetek hasznát veszik a szabadságnak azon meghatározásban, hogy alatta főleg a szolas és a sajto-szabadság, tehát a gyűlekezeti jog is értenő,

Taron.

Rengő tavon kicsiny sajkám
Ringatódva tévedez,
Véle ültök szemtől szembe
Szivem szunnyadó szerelme,
Érzem — érzem ébredsz.

Esztendeje is e kis tó
Kéjállamba ringatott,
Égő keblem hatnyu karja
Áltálfogta s eper ajka
Forró csókot hullatott.

Halkan, forrón, most is érzem
Áltálfogott engemet,
Büvös kéjben rezgett hangja
Óh mily édesen suttogetta
Én szeretlek tégedet.

Mély homálytól bizton fedve
Rengve kél a csolnakom,
Mind lassabban reng a sajka
Mig a kedves eper ajka
Csókra tapad ajkamon.

Zs. O.

Melléklet a Nógrádi Lapok és Honti Bírádó 12. számához.

mert be kell ismerni, hogy ha egyáltalán valami által, úgy a szólás és a sajtó-szabadság által védelmezheti meg sikeresen az ország minden jogát, tehát így közvetve még határait is.

Igen természetes azonban, hogy a szólás és a sajtó-szabadság sem lehet korlátlan, mert ez esetben többet árthat, mint használ, — úgy volnánk vele, mint a túltengő vérbőséggel, mely ha sok a szervezetben, hogy népiesen szóljak, szélhűdést idéz elő. Mérsékletét, helyes korlátait képezik az alkotmányos uton hozott törvények.

Ily szabadság a művelt népek kezében oly vagyon, mely rendezve lévén, nyugodtan élvezhető, mert igaza van az angolnak, Európában az egyetlen nemzetnek, mely még a magyarnál is régibb alkotmánynyal bír, igaza van, midőn mondja, hogy: „Rend a szabadság lelke”.

Igy vagyunk tehát az ország szabadságával, melynek egy úgy, mint az egyesek és a családok viszonylagos szabadságának még egy lényeges biztosítéki alapra: a vagyoni önállóságra is elengedhetlenül szüksége van, mert igazi függetlenséget csak is a jó mód, a vagyon nyújthat; miből ismét az a tanulság, hogy eredménytelen szorgalom és józan takarékoság által kell iparkodnunk vagyoni gyarapodásra. Az ilykép szabad nép, az ily szabad család és egyén nem függ senkitől, s ha tiszteltben tartja mások jogait, mások szabadságát is, s ha megtartja a törvényeket, az Istenen kívül nem félhet senkitől.

De áttérnek már az Egyenlőség, az 1848. márczius 15-iki nagy elvek e másodikának rövid megvilágítására.

Az Egyenlőség szintén felettébb kecsgető jellege, mely azonban a tömegeknél ép úgy, mint a Szabadság, könnyen fogalom-zavart, tévedéseket szülhet.

Egyenlőkké tettek bennünket az 1848-iki intézmények a törvény előtt, egyenlők vagyunk a jog élvezetében, valamint a kötelezések teljesítésében. De az az egyenlőség, miről némelyek álmodoznak, a mindent nivelláló egyenlőség, a társadalmi életben soha kivihető nem volt és nem lesz; sőt mi több, ily egyenlőség létesítése kivanatosnak sem tűnik fel, mert ellenkezik az emberi természettel; ellenkezik a haladási ösztönnel, helyesebben szólva, a haladás rugóival, tehát általában a kultúrával, mi nélkül pedig hova lenne az emberiség, — visszafordulnának az ős-allapotába.

Térjünk rá már most a *Testvériség* igényének rövid jellemzésére is, mielőtt azonban ezt tennők szükségesnek tartom megjegyezni — mintegy bocsánatot kérve, hogy én itt oly dolgokról beszélek, miket tisztelt polgártársaim csak úgy, ha nem jobban tudnak mint én. Nem is oktatás a czélem, de annak a szükségletnek felismerése, hogy a jelszavak helyes értelmét, s általán a gyakorlati eszméket igyekezzünk mindannyian tehetségünkhez képest, terjeszteni, népszerűsíteni azok között is, akiknek például nincs alkalom hasonló ünnepeken, mint a mai, résztvehetni; igyekezzünk tehát alkalmasszerűleg a Szabadság és az Egyenlőség, valamint a Testvériség igéit valódi, értelmünk szerint megismereteni hazánk minden lakóival, a tévfal-makból származható károkon kívül meg azért is, — mert ez az igyekezet egyszersmind kötelességünk azon önzetlen nagy hazafiak iránt, kik e század második negyedében, főleg azonban 1848-ban magukat éreztünk a zsarnoki hatalom kíméletlen megtorlásának, minden képzelhető veszedelemnek kitették s akiknek szavára, — midőn a szabadságot, és egyenlőséget biztosító törvényekért, helyt is kellett állani ezren és százezeren, legdrágább kincseiket, életüket is feláldozták, a haza oltárán.

Eljen a *Testvériség!* mondották elődeink 1848-ban, a nagy francia forradalom példájára, mely francia forradalom ami mozgalmunkat, szabadság harcunkat több mint félszázaddal előzte meg.

Testvériség! Mily szép, mily nemes czélatn jelszó; hogy a népek egymással szemben testvérekül tekintsek magukat, s hogy különösen egy ország minden fia, — faj és felekezeti különbség nélkül, mint testvér szeresse, támogassa egymást.

De vajon úgy van-e hát, — bekövetkezett-e ez a nagyszerű jelszó világga bocsátása után? Mennyirehaladt annak hódítása egy század, mennyire félszázad alatt?

Bizony, be kell ismernünk, hogy vajmi kevésre! Már mindjárt a jelszó kibocsátásakor, a a francia nagy forradalom, — mint tudjuk, vérbe fullasztotta nemcsak a szabadság és az egyenlőségnek valódi és vélt ellenségeit; de éppen a szabadság és az egyenlőség tulhajtásával, szertelenségével vérbe fullasztotta még a saját forradalmi testvéreit is: iszonyu polgárháboru, rettenetes testvér-harcz dult a szép nagy francia birodalomban, — és ugyancsak Franciaország provokált évtizedekig tartó véres hadjáratokat egész Európában.

Mondják, hogy ez szükséges volt, mert nagy áldozatok nélkül nagy vívmányokat nem érhetnek el sőt megbecsülni sem tudnak a népek.

De én az ily okoskodás helyességét csak részben ismerhetem el.

Szerencsére az 1848-diki magyar forradalom, magyar szabadság-harcz az egyenlő jellegű dacára is lényegesen különbözött a francziától; mert tény az hogy a mi magyar nemzetünk az idegen izgatások folytán keletkezett pártúzésre volt kénytelen fegyvert fogni testvérei, az ugynevezett nemzetiségek ellen, hogy megvédelmezze a közös alkotmányt, a közszabadságot, az egyenlőséget; kénytelen volt a magyar a tevőre terelt nemzetiségeknek kezéből kiűzni a veszélyes fegyvert, nehogy azzal önmagukat sebezék meg halálossal.

Tény az is, hogy leveretvén idegen invázió által szabadság-harczunk, a hatalom által közössé tett gyászban a magyar nemzet teljesen kibékült más ajku testvéreivel, artán közösen iparkodott az alkotmány az 1848-iki vívmányok békés utonvaló visszavivására: — végül tény, hogy 1860. és 1867-ben együtt örvendett, együtt ünnepeelt a magyar az alkotmány helyreállítására felelt valamennyi testvérevel.

S a testvéri indulat azóta is nem a mi részünkről változott; mert mi — ezer év rá a tanúság — a legtürelmesebb nemzet voltunk és vagyunk, türelmesek egészen azon pontig, hol ez az erőny már megszűnik erőny lenni, de közös veszedelmét okozhat.

Mi szeretjük más ajku más hitfelekezetű testvéreinket, miként azt a szeretet vállása is parancsolja.

Az éremnek felénk forduló mindkét oldala tehát reánk, magyarokra nézve határozottan kedvező. — s ezzel zárom igénytelen szöveget, kérve a hatalmas Istent, mint már őseink is mondták: a magyarok Istent, hogy a renddel párosult szabadság, az igazi jogegyenlőség és a szerető testvériség legyen létalapja boldogulásunknak, s így szilárd alapot adván a nemzetet második ezredének, annak a végén is fel lehessen majd kiáltani:

„El magyar, áll Buda még!”

Reményi Károly.

Közben is, végeztül pedig általános helyeslés és eljenzéssel kísérte a hallgatóság város bíránt tartalmas s igen szépen előadott beszédét, mely hatás alatt az őz püspök Bal tiki Frigyes ömlga székeről felállva, köszönetét nyilránít a bírónak ép oly hazafias, mint tanulságos és loyális, mint mondá, kitűnő beszédéért s egyben indítványozta, hogy ez eszmék propagálása érdekében, a beszéd kinyomassék. A közönség élénk helyesléssel fejezte ki, hogy osztja a püspök indítványát.

Hatásos része volt azonban az ünnepek T o k a y Lajos ur szavallata is. Az újabb kor egyik kitűnőbb költője Jakab Ödön „Márczius 15.” című alkalmi versét választotta tárgyal s a választást tapintatosnak kell elismernünk; mert költői igazságokkal teljes és magas stárválásu e vers, melyet hazafias hűvél adott elő Tokay ur, ugyhogy a közönség tapsait méltán kiérdemelte. Megjegyezzük egyszersmind, hogy Tokay ur azzal is hódolt: a Millennáris hazafias szellemnek, hogy tetőtől talpig magyar ruházatban jelent meg az emelvényen, sőt így jár-kei ő most már, mint mondja, állandóan. Hisszük, hogy rövid idő alatt sok követőre fog találni.

A mult hagyományaihoz híven, este a Balassaszálló termében együttes lakoma fejezte be az ünnepeket, melynek hatását emelte az is, hogy a város középületei és magánháza díszesen voltak lobogóva.

A lakomat hazafias pohárköszöntők fűszerezték.

Honti képek.

A nádasi Tersztyánszky-család és a deméni remete.

A család ősi fészékét leghívebben a trencsen-megyei Trztye nevű község jelzi, mely szónak jelentése a tóthas; nád, s innen bírja a család a „nádasi” előnevet is.

Hogy pedig a név eredetileg nem magyar, ez a mi soknyelvű hazánkban a hazafias érzületre nézve általában semmi különbséget nem tesz, mert tudjuk, hogy a Radvánszkyak, Rakouszkyak, Lebockzyak, Beniczkyek stb. csak ép oly kifogástalanul jó magyarok, mintha őseiktől a Balcsu, Bontod, Árpád vagy Döngöre vezetéknévet örökölték volna.

A mi a leszármazás sorrendjét illeti, ezt rövid-kivonatossan Nagy Iván jeles műve és a Somogyi Wekerle-féle Nagy- és kis Lexikon alapján a következőkben jegyezzem ide, u. m.: A család eredetét II-ik András királyig viszi fel s I. Gáspár vonalán II-ik László egyik fia II-ik Gáspár, (1604—1618) Trencsenmegye alispánja s a család legkitűnőbb fia volt; az, a ki 1629-ben kir. személynök lett és meghalt 1630-ban.

Gáspár testvéreinek III-ik Lászlónak agán egyik utódja: Mihály Hontmegyébe települt, s ennek fia (II-ik) Mihály, megyei számvivő volt, s ki a hontmegyei Nagylau községben a saját birtokán gazdálkodva, hogy többi birtokos-társainak és a községnek is példát adjon, egy második Cincinatus-ként, nem restelte az eke szarvát maga is megfogni és így ésszel és munkával készíteni elő a különben sem hálátlan minőségű talajtól várható bő áldást. És ennek az erkölcsre nézve egyszerű de mély belátásu férfinak, a ki a mellett, hogy szerény gazdaságát oly virágzásba hozta, megyei hivatalát is közmegelégedésre végezte, jó hírneve eljutván Hontmegye akkori örökös főispánja herczeg Koháry Ferenczhez is, ez őt a csabrág-szinyai uradalomban gazdatisztii állással kínálta meg, a mit Tersztyánszky M., természetesen, hálás köszönettel elfogadván, innentul a herczeg, részben kopár és általában erdős birtokainak hasznosítására oly hűvél és szakértelemmel szentelt magát, hogy az ennek megfelelő eredmény folytán, a szerény csabrági intéző (vagyis akkori nevezés szerint ispán) a herczeg kezéből mind magasabb és magasabb lépcsőzetekre jutván, végre aránylag nem nagy idő alatt a herczegi összes uradalmak meghatalmazott kormányzójává (régenssévé) nevezetett ki, székhelyül a szent-antali roppant kastély egyik szárnyában; s így történt, hogy a saját, valamint családjá jövőjéről is gondoskodó nevezetes ember, 2-ik és 3-ik nejétől származott fi-utódait nemcsak vagyoni tekintetben látta el rangjukhoz illően, de egyszersmind akkor a megyében már nagy befolyása által, azoknak előkelő állásokra emeltetésében is kívánatos sikerrel fáradozt, úgy hogy egyik fia Imre pécsi nagyprepost, pári cizmzetes püspök, s a hétszemélyes tábla bírája: Bertalan (1823—30); Hontmegye főügyésze; Antal 1823. körül ugyanazon megye főszolgabírája, utóbb udvari tanácsos (megh. 1860); Sándor 1839-ben a megye első alispánja, majd kir. tábla bíró és kir. tanácsos, voltak (megh. 1860-ban) I. László vonalában pedig a multban Kristóf egyik unokája I. György 1670-ben Trencsenmegye alispánja, s 1678-ban ítélőmester lett.

A történelem a mondott családhoz tartozókon kívül még három Tersztyánszkyt jegyezett fel, mint a tudományok művelőit, u. m.: Dániel jogtudóst (1730—1800), a kinek irodalmi, valamint a közügyek terén szerzett érdemei fejében Mária Terézia királyasszony a pozsonymegyei Bécsé kzséget adományozta, s kamarai tanácsosi cím-mel ruházván őt fel, egyszersmind a bányaügyekben a hétszemélyes tábla előadóává nevezte ki; Tersztyánszky János tudós jezsuita háromrendbeli művet írt és adott ki, ilyen címek alatt: „Topografia Hungariae”, „Cassovia vetus et nova” és az „Immaculata” conceptióról (1706—1784), végre Tersztyánszky Ágoston Kassán élő m. kir. honvédtábornok, a 866-iki porosz háboru alkalmából a katonai érdemekéért tulajdonosa, s német nyelven írott számos katonai mű jeles írója. Meg kell itt jegyeznem, hogy habár a Tersztyánszkyk nevét a tót ki-ejtés szerint némelyek Trsztyánszkyak, a dunántulnak pedig épen Tersánczkyak írják és ejtik ki, ez lényeges különbséget a családhoz tartozóság tekintetében nem tehet.

S miután ekképen a nádasi Tersztyánszky-család ősi jó hírneve iránt kellő méltánnyással valónk, legyen szabad ennek kapcsán egy joztú ado-

mát felrisszantunk, melyre Tersztyánszky Antal udv. tanácsosnak a Krisztus-renddel lett feldíszítetése, adott alkalmat, s melyet én még akkori elő tanuk szájából hallottam tréfálkozólag elmesélni; megjegyzem azonban, hogy azért, vajjon ennek az adománynak az alapja valóságban épült-e vagy csak mint szellemi csemege colportáltatott, — felelősséget nem vállalok.

Történt ugyanis, hogy egy Palkó nevű, athletatermetű s már talán három kapitulációt is kiszolgált ex-husár, viharos életének kalandjait megelőgelvén, elhatározta, hogy ő ezután már a szentéletre adja magát, s e végből kiszemelvén magának a Tersztyánszky Antal magyaradi lakához közel eső deméndi erdőben egy asceta-barlangnak beillő odút, s szerzvéen e mellé valami reverenda-formájú ócska csuhát s ehhez való nagy keresztet, olvasót és cingulumot, miután szakála ügyis épen az övéig ért le, kalapját pedig bármint időjárás mellett, a hátára akasztva hordozá; az így összeállított montourhoz aztán csak egy hatalmas farkos bot volt még szükséges kiegészítésül; s így láttam én őt nem egyszer Nyékről Ipolyságra menet az országúton, melyről ő az utjába eső községbe egy kis alalmisna végett bebeszölt, de soha ellene bármilyen tekintetben panasz elő nem fordult.

Minthogy pedig Palkó mester valaha valami gymnasiumminusz körül is jártkált, a hol egy kis latin nyelv is, (a németek által ugynevezett huszáren-latein) ragadtott rá, — a mint a mlgos udvari tanácsosnak a Krisztus-renddel történt kitüntetéséről értesült, maga is némileg már a szentélet cséhébe tartozónak számítván magát, kötelességének tartotta: bódoló tisztelétét személyesen megvinni és üdvözlő szónoklatát nem a barbár magyar, hanem a classicus diák-nyelven fejteni ki; a minnek bevezetőjével nagyon elcsodálkozott, hogy az ő kezes gratulációja felett a mlgos ur nemcsak hogy meg nem illetődik, hanem inkább a többi jelenvolt uraságokkal együtt hangos kacajra fakadt, a minnek pedig igen egyszerű oka abban felelt, hogy a tisztelt szónok az eques-t (lovagot) az equus-sal (lóval) téveszté össze, illetéken: „Gratulor quod habeam fortunam reverendi Illustratissimi Vestram quae „equum“ Jesu Christi e. h. qua „equitem“; a minnek magyar értelme ez: Örülök, hogy van szerencsém Mőltóságodat tisztelhetni, mint a Krisztus lovát, e. h. lovagját. S természetesen, hogy ez a csattanós baklörés aztán mind a mlgos urat, a ki a tréfiának különben is nagy barátja volt, mind az ő akkor ott összegyűlt vendégeit a legvidámabb derűtségre hangolja.

Pajor István.

A Kiállítási faluról.

Írta: Dr. Kovács Gyula

Széles, hosszú, az Andrássy-ut tengelyébe eső ut vezet a kiállításon keresztül: a kiállítás körüli. Ennek első hajlásánál sugártornyú templom hirdeti a falut. Csak pár lépést kell haladnunk és a falu piacsterén vagyunk.

Jobbról az iskola, a háttérben a községháza, aztán a tűzoltószerek tára, a magyar utca nyílása és a debreczeni csárda képezik a templom környezetét. Nagy rúdos kapun keresztül jutunk be a templomudvarra, melyet védfal kerít. A templom is, a védfal is hazai típus után, alaposan tanulmányozott motívumok követésével épült. A Kalotaszeg Magyar-Valkó Községének református temploma szolgált mintául a tervezőnek. A nemes egyszerűséggel fehérre meszelt magas falakon görthikus ablakok nyílnak. A templom főhajóját mellékhajó keresztjezi, a torony maga oldalt áll. A toronytető kapualaku süveg, ivezetes fatorony-építményen nyugszik. A 120 négyzetméter alapterületű építmény néprajzi tárgyak befogadására van szánva. Zichy Jenő gróf állítja itt ki kaukázusi utjából hozott ósmagyar vonatkozású tárgyait. A védfal régi idők emlékeztet; küllentartó ellen védekezett ezzel a nép. A vállentartó utókor bódékat töltött a kőfal mellé s ezt az eszmét valósította meg a védfal tervezője is, midőn abba eladási fülkéket mélyesztett.

Még ha nem volnánk is kiállításban, senki sem fogja kárhozatalni a kivitelt, mely az útlelet ily közel hozza az lsten házához, ha megmondom, hogy e bódék hazafias közérdek szolgálatra, a nép- és házipár terjesztésére hivatnak. Kizárólag magyar czikkeket specialitásokat és

mindennapi szükségleteket fog itt az ország minden részéből összesereglet, eladó-közönség a kíváncsi idegeneknek kínálni. A huszonnégy bódén Bács-Bodrogh, Csongrád, Békés, Krassó-Szörény, Abuj-Torna, Maros-Torda, Hunyad, Torontál stb. vármegyék érdekeltége osztorkodik meg. Az egyikben katricnczakát, tarka papucsokat, a másikban varottast, a harmadikban butykosokat és kantákat, taplómunkákat, a negyedikben székely szőtteket, az ötödikben szegedi paprikát, a hatodikban debreczeni perccet és pipákat találunk majd árusítva és ki győzné elsorolni mind azt a sok tetszetős holmit, a mit most a kerületi helyi bizottságok egymással versenyre kelve, a bódék árukészlete gyanánt felhalmoznak.

A bódék egész kivitele falusias. Igazi díszét ez az egész sor csak akkor kapja meg, ha majd május hó 2-án kinyitja mindannyi a sátrát, kirakja, aggatja az áruló deszkára a tarkább-nál-tarkább holmit, megjelenik a nyilásoknál a vidékről került árus-leány és összegyűlnek egy-egy előtt a jövedvő vendők.

Lám a templom és anyakönyvvezetői hivatal szoros tözsomszedságba kerültek. Nem ok nélkül. A lakodalmaskodni készülő nép nem akar sokat fáradni, mert a csárda boltívei alatt hihres cigány muzsikája és jó bor fogja várni a násznépet. Nemsokára kifüggesztik amott a községházán a hirdetési táblát s akkor megtudjuk, hogy ormánsági szerb, román, szász, kalotaszegi, csángó, matyó, ruthén lakodalmakra van kiállítás a faluban. Ezekre aztán meg lesz hiva minden-minden látogató és lesz azokon oly virágos jó kedv, a minő csak az igazi faluban fakad.

• •

A templomtól balra nyílik a magyar-utca. Ennek a végében van a német-szög s a magyar-utczával párhuzamosan halad a nemzetiségi sor.

A hány ház, annyiféle, kettő sincs köztük egyforma. A hány ház, annyi vidékről való, annyiféle a kapu, a tornác, a tető formája, a kémény, a kerítés, a kemece stb. Nézzük például a kémények alakját. A jász házá négy-szögletű, a tót házá kis malomtetű, a csongrádié négy bolthajtáson nyugvo, a borsodié lapos tetű, keresztel, a vespriéni legömbölyített, két lyukkal, a nyirvidéki ékalaku, a csikmegyei kalotaszegi háznak, meg a torockóiakéknak éppen nincsen kéménye, ezt pótolják a csinos alakítású füstlyukak. Avagy tekintsük a kapukat! A csongrádi betétes, a jász házá végig rácsos, a kalotaszegi leveles, a zalamegyei csupos, a szekelyé galambbugos.

(Folytatás következik.)

T a n ü g y.

A népoktatásügy színvonalának emelése, a tanítók fizetésének kiegészítése, a tanítóknak nyugdíjgye, a magyar beszéd intenzívabb tanítása, a magyar nyelvhatár tagítása, a tanköteleseknek törvényeszerű iskoláztatása, s ezen felül az iskolák látogatása stb. elintézése között, mely kir. tanfelügyelőnk vállaira nehezedik, nem csekély erőf, fáradságot, szakértelmű igényelnek a közg. bizottság elé tartozó ügyek előkészítése, feldolgozása és előadása.

Kir. tanfelügyelőnk a f. hó 11-én tartott közg. bizottsági ülésen, a fentebb felsorolt teendői s egyéb az állásához fűződő ügyek elintézése mellett 40 darabot referált.

Melyek közül, eltekintve a tanítók járulékaiknak hanyag kiszolgáltatása meggátálását célzó javaslatokról, iskolai építkezésekről, ovodai ügyekről, továbbá a tanítói javadalmakról felvett jegyzőkönyvek helyesbítéséről, iskolai számadásoktól, közvetlenül a tanítók anyagi érdekeit mélyen érintő határozatokat sorolunk fel. Így Beniczky Pál pogyoni rkath. tanító javadalmának kiegészítésére 180 frt. Lagmár Pál erdőtárcsai rk. tanító részére 216 frt. Trenkusz István szécsényi rkath. tanító részére 400 frt. Póstenyi Endre kis-zellői ág. hiv. ev. tanító részére 142 frt. Dubovszky János keresztúri ág. hiv. ev. tanító részére 198 frt. évi államsegélyt folyósított, a losonc-apatfalvai ág. hiv. ev. iskola tanítója javadalmának kiegészítésére pedig 260 frt. évi államsegélyt engedélyezett a vallás- és közoktatásügyi min. kir. minister.

A Kisterenei rkath. iskola 2-ik és 3-ik tanítója fentartására 400—400. frtnyi államsegély

engedélyezése illetve folyósítása iránt pártolólág terjesztetik fel a kérvény.

Végül sajnálatos kell kijelentünk, hogy a közoktatásügyi minister legújabb rendelkezésénél fogva mind azon iskola fentartó hitközségeken, melyek tanítóik fizetését eddig ki nem egészítették, vagy államsegélyért nem folyamodtak, a tanítók minimális fizetése kiegészítéséhez megkivántató összeg az illetékes iskola fentartókon évről évre, sőt már néhány hét múlva ez évben is végrehajtás útján fog behajtatni.

Mi hírlap író kötelességünknek fogva, a tanítói fizetések kiegészítését nem egyszer hangoztattuk, sőt a közg. bizottság vonatkozó intézkedéseit is közzeltük s mint értesülve vagyunk a kir. tanfelügyelőség részéről is számtalan utbaigazító, kioktató átirat menesztetett az illetékes hatóságokhoz, ha tehát a filoxera s egyéb csapások által sanyargatott nép terheit az iskola-fentartó hatóságok még inkább jónak látják művelni, egy a következményekért, kit sem okozhatnak mint saját magukat.

Mi a minister eljárását igen helyeseli, mert egy tanító képzettségenél, végzett munkájánál fogva nagyon is kiérdemeli díját s ha látja az ifju nemzedék, hogy a tanítói pályán anyagilag boldogulhat, akkor a társadalom csakhamar megszabadul az ugynevezett vadtanítóktól.

Losoncz-i hírek.

Losoncz, 1896. március 21

Videkünkön S-Tarjánra is rákerült a katonai sorozás. Ott is hangoztatik a dal, hogy:

„Zsindelyezik a kaszárnya tetejét,
Mind el vitték a legények elejét.”

De míg ezen a bajon csak a leányserceg búsonghat, addig vármegyénkire teljesen meggyújtató és kellemes meglepő hír, a mely e sorozás alkalmából szerte hangoztatható s az ama fogadtatás, a melybe ott megyünk alispánja részesült. Ugyanis egészen korect alkotmányos érdekléssel lett üdvözölve. Szilárdy Ödön S-Tarján és legfőbb ura vendége volt; 180 személyre szóló bankett lett tiszteletére rendezve, a mely alkalommal különösen S-Tarján új esperes-plébánosa adott az alkotmányos érdeklének kifejezést. Így van ez jól, így van ez szépen. Küzdhetünk az urna, de azontul legyünk újból testvériesen érő hazafiak. Mivel ezt a s-tarjaniak oly példandólag be-tanasították, ragogjon példájok az ezredév hynalán be a messze jövőbe szeretett édes hazánk üdrére s legyen a s-tarjaniak e nemes hazafias magatartása feljegyezve e késő kor számára, hirdetre az ő dicsőségüket.

A névnapokról nem igen szoktunk megemlékezni. De a hol oly csoportosan jönnek elő, mint épen városunk tisztí kara élén, emilités nélkül tán még sem hagyható. Ugyanis most 18-án Sándor, Ede, 19-én pedig József névnap volt. Városunk tisztí karában pedig Vágner rendőrkapitányunk a Sándor, Draskóczy békebiránk, Bohunka pénztárnokunk Schleicher adótitásztunk pedig a József nevet viselik. Legfőképpen a Vágner-ház volt valódi finnpeség színhelye, a hol részben a jövő polgármester volt a házi urban éltetve. Zenekarunk ott élénkítette a különben is derült hangulatot.

A múlt szerdán tartotta képviselő testületünk e havi rendes gyűlését. Ennek kimagasló tárgya a Losoncz-Póltárg terjedő vasutára felajánlott 25000 frt végleges megszavazása volt. Ezen kívül a tanács jegyzőkönyveinek felolvasása alapján, szóba kerültek a következő nevezetesebb ügyek:

A jövő hóban lesz megejtendő a képviselő testület egyik részének és a polgármesternek megválasztása. E célból a szavazók névjegyzékének összeállítás és jóváhagyás iránti feltérjesztése határozatott el. Ez alkalomra igazoló bizottsági tagokul Kujnis Gyula és Serly Antal bíztattak meg.

A legközelebbi vásár e hó végén napján lenne tartandó; miután azonban ez a nagy hét kellő közepére esik, ennek határidejétől a husvéti ünnepekre következő napok vagyris ápr. 6-ára tűztik ki, a szükséges felsőbb engedély kinyerése mellett.

A tamasi határnál levő 330 holdnyi birtok-test árrerés folytán csak 750 frtért lett kiadva; mint-bogy ily haszonbér potomárnak látszik, egy bizottságra bízott az abbeli gondoskodás, hogy örök áron a tamasiaknak legalább 30,000 frtért adassék el.

A pénztárak a pénzügyigazgatóság által lettek megvizsgálva s teljes rendben találva. Ez alkalomból felmerült, hogy a míg az adópénztár vizsgálatára a pénzügyigazgatóság törvényesen bízott, a többi városi pénztárak azonban nem tartozhatnak hatáskörébe. Ez ügyben a megyei és városi szabályrendeletek összehasonlítására egy bizottság neveztetett ki, javaslatának beterjesztése mellett.

Miután pedig az iparos tanoncok iskolájának neve az ipariszkola névvel lön gyakran összetévesztve, erre nézve felsőbb intézkedés szerint az elkülönítő czím végleg tisztába hozta a dolgot, a mi nálunk azért fontos, mert iparos tanonciskolának van, de ipariskolát tartozik az állam szerződéseinek folytán még mindig felállítani.

Hírek és különféle.

Alispánunk kedves nejevel tegnap a délutáni 1 órai vonattal érkezett Balassa-Gyarmatra. Az indóházánál az alispánét szép órációban részesítette a vármegyei tisztikar több tagja, s a tisztikar nevében gr. Forgách Antal győnyörű csokort adott át Török Zoltánnak, aki, mint alispán, most először van körünkben.

Eljegyzés. Sándor Mór, a b-gyarmati Népbank főkönyvelője eljegyezte Deutsch Róza kisasszonyt, Deutsch Adolf szécsényi kereskedő és birtokos kedves leányát.

Áthelyezés. A bpesti kir. ítélőtábla elnöke Dávid István b-gyarmati kir. törvényszéki joggyakorlatot a bpesti kir. törvényszékhez helyezte át. Kondor Vilmos főerdésznök részesült abban a kitüntetésben, hogy az összes hazai főerdészek közül feléje fordult a földmívelési miniszter figyelme s ötlet hűzta be Budapestre az erdészeti kiállítás rendezésére. Kondor márcz. 15-én utazott Bpestre s ott két hónapot fog tölteni a kiállítás területén.

Kulturális adomány. A balassa-gyarmati r. katolikus temető-gondnokság nemcsak a tekintetben szerez érdemeket a hitközség irányában, hogy a temetőt a legpédásabban rendben tartja, de takarékosága által szerény jövedelméből is oly tökével rendelkezik, hogy évenként képes — egyéb segélyezés mellett, különösen a hifelekezetet ugynevezett „Nemzeti iskoláját,” — mely az ily nemeseleik támogatására ugyancsak utalva van, segélyezni. Így a főt. Hottovinsky Károly eszpeleános ur előnktele alatt mult szerdán, márcz. 18-án tartott évi számadás-vizsgáló ülésen 342 frt adományt szavazott meg a nevezett iskolának. Ugyanez ülésen — a teljes rendben talált pénztári (stb.) kezelés alapján Kommerel Gyula pénztárnok és Stütz Antal temetőgondnoknak érdemeik mellátása mellett, a felmentvényt megadták.

Táncmulatság Szirákon. Mint a L. H.-nak írják sikerült táncszertélyt rendezett a sziráki fiatalok március 7-én. A jótékony célul mulatság védnöke; gr. Dégenfeld Lajosné volt, a kinek szép nagy csokorral kedveskedett a rendezőség. A mulatságon az a feszelen jó kedv uralkodott, a mely általában jellemzi a sziráki mulatságokat. A jelenvölt hölgyek névsora a következő: Leányok: Ambrus Anna, gr. Dégenfeld Gusztika, gr. Dégenfeld Katicza, Gerő Irénke, Gyura Ida, Hasenfeld Ilona, Hasenfeld Linka, Horváth Jolánka, Hug Ida, Kedvess Ilonka, Lőrinczy Anna, Maróthy Jolán, Mérhery Ilona, Podhorszky Ilona, Podhorszky Jolán, Weisz Malvin, Wallentiny Klemmi. Asszonyok: özv. Rozó Pálné, Cservenák Károlyné, gr. Dégenfeld Lajosné, Gerő Istvánné, Hasenfeld Bériné, Horváth Miklósné, Kedressi Lajosné, László Albertné, Mérhery Jánosné, Andrejovich Lászlóné, Wallentiny Samuné.

Az időjárás folyton a legrendesebb, legszebbnek mondható; nem hirtelen, de fokozatosan melegsik fel a természet, úgy, hogy a mult héten már a tavaszi mezei munkák mindenfelé kezdetüket vették. Március 14-én reggel 8 órakor a városban fagyponon állott a hőmérő, másnap 1 fok volt a meleg, 16-án 3, 17-én 4, 18-án 5, 19-én 7, 20. és 21-én pedig már 8 és fél fok volt a meleg. Ez allandóbb fölmelegedés okozta hogy a hegyoldalakban is fölengedtek a havak, s az Ipoly újból megáradt.

Diszpolgárok. Rimaszombat város képviselőtestülete március 11-én körgyűlést tartott, melynek tárgysorozatát különösen érdekessé tette az, hogy Török János képviselőtestületi tag indítványa folytán Hámos László főispánt és Bornemissza László alispánt egyhangu lelkesedéssel Rimaszombat város diszpolgárával választották. R. H.

A Nógrád-honti Ellenzék igen előkelő munkatársra tett szert; — a legutóbbi számban a vezércikket Br. Kaas Ivor írta. A vezércik

czime „Toborzó” bár milyen őszintén gratulálunk is lapársunk ez újabb alquimistájához, a vezércikkben megütött hangot bizonyos tartózkodással kell fogadnunk, mert a sorok közül kirívó s az ellenzék által következetesen sötétnek festett helyzetet mi a magunk részéről korántsem találjuk olyan kétségbeesítőnek, a minőnek azt a vezércikk festi. Úgy látszik az ellenzéki sajtó a helyzet kétségbeesítő voltának festésében annyira ment már, hogy az árnyképek izesztó voltában önmaga sem hisz. Egyébként úgy értesülünk, hogy az Ellenzék legközelebbi vezércikkét páter Lepcsényi fogja megírni.

Balassagyarmat képviselőtestülete tegnap délelőtti tartotta meg ez évi tavaszi rendes közgyűlést, melynek főtárgya volt a község 1895. évi számadásainak megvizsgálása; de ezen kívül még igen sok fontos tárgy nyert elintéztet. A számadások, kellőleg lévén felszerelve, aránylag gyors és sima elintéztet nyert az összes bevételnek 143,744 frt 39 kra kiadások 142,949 frt 83 kra ruhtak. Az elfogadott vagyonleltár szerint a cselekvővagyon 201,516 frt 95 kr. ezzel szemben a szenvedővagyon 108,672 frt. Tiszta cselekvővagyon tehát 91,854 frt 95 kr. A kögyűlés további folyamán víró előnktele bizottságot küldtek ki, mely a Millenniumnak Balassagyarmat város részéről méltó megülésére javaslatot tegyen. A többi tárgyról lapunk jövő számában fogunk részletesen referálni.

Meghívó! Ungvári László faiskola tulajdonos Czeglédre, e helyen is felhívja a grüdmölcsészet barátait, hogy telepét a nyár folyamán felkeresni, illetve becses látogatásukkal kitüntetni sziveskedjenek. Jó alkalmat nyújt erre az ezredévi kiállítás és azon körülmény, hogy Czeglédre — a nyugati, vagyis a volt osztrák állam vasuton — 1 $\frac{1}{2}$ óra alatt el lehet jutni. Fent említett czég a kiállításon részt nem vesz, mert a vállalat természet, illetve a kiállítást érdemlő növények és tárgyak legnagyobb részt fel nem vehetők és hogy a tulajdonost sem rajz, sem mintázat, sem adat közlés nem képesíthetik arra, hogy a nagyszabásu dolgoknak csak 100-ard részét is feltüntetni bírja mit különben a helyszínen 1—2 óra alatt teljes nagyságában lesz szerencsése bemutatni.

Millennáris emlékfák. Hagyományos szokásaink közé tartozik nagyobb események emlékeirő fák, vagy facsoportokat ültetni. A földmívelésügyi miniszter az állami erdők kezelésével megbízott erdőhatóságokat, a selmecbányai erdészeti akadémiát, az erdőbíró szakiskolákat, a kincstári és lötenyészintézet birokot és állami fűrdők kezelőseit, a magyar óvári gazdasági akadémiát, a gazdasági tanintézeteket, valamint a földmívelés, kertészeti és vinczellér iskolákat utasította arról való gondoskodásra, hogy a kezelésük alatt álló birokok minél több pontján — és pedig épületek, községi közterek vagy emlékfák és határjelek szomszédságában, ugyszintén tanulmányi csölkökre szolgáló vagy díszkeretekben és egyéb alkalmas helyeken — lehetőleg nyílt és szabad területen millennáris emlékfák és facsoportok ültetessenek. Utasította továbbá a miniszter a kir. adófelügyelőségeknél és az állami kezelésbe vett községi erdőknek alkalmazott erdőintézeteket, hogy igyekezzenek az erdőtulajdonosok, földbirtokosok és a községek körében az emlékfák ültetését előmozdítani és hogy a szükséges csemetek beszerzése körül, nemkülönben az ültetés és gondozásra nézve szaktanácsal szolgáljanak. Felkérte a földmívelésügyi miniszter ministertársait is, hogy saját hatáskörükben az emlékfák ültetését szintén felkarolni sziveskedjenek. Emlékfákul leginkább a hosszú életű fafajok, hazai fajtáink, a havasi fenyő, a tiszafa és hársfa alkalmasak, melyek közül a helyi, talaji és éghajlati viszonyok számbavételével kell ültetendő fafajta kiválasztani. B-Gyarmaton a városilagiban körösorportban 25 drb hársfát fognak beültetni.

Sértésvész B-Gyarmaton. Alig, hogy megtisztult városunk a sértésvészől, már is újból fellépett a baj, még pedig a Schmid-féle hízaló telepen, hol azt e hó 13-ikán állapította meg az állami állatorvos, mire a j. főszolgabíró rögtön elrendelte a zárlatot, megtiltotta a sértésvásárt és gondoskodott arról, hogy a zárlati intézkedések községzserre sürzősen publikáltassanak. Ennek dacára a következő harmad napon megtartott országos állatrászára, több távolabbi fekvő községből, a horvát értesítés, az idő rövidsége miatt, úgy látszik, már el nem juthatott, sértésfelhajtás történt, de a felhajtott sértések a város határáról visszautasítottak. Nagyon felháborodott ezért tisztelt lapársunk ott az ellenzéken, és neki rout

alispánunknak, a ki már egy hete járási sorozásokat vezet és őt okolja, miért nem táviratozott nyomban a községnek, vagy legalább küldöncök útján miért nem értesítette azokat. Teljesen igaz van tisztelt collegának; maga az alispán, vagy mint utána következők sorában megjegyezi, az alispáni hivatal (sic), ezt megtenni elmulasztotta; de nyugodt lehet tisztelt lapársunk ott az ellenzéken és legyen kegyes fölmenteni alispánunkat a táviratozás és küldönc-szalasztás nyomasztó terhe alól, legalább akkor, ha ezt a gondviselő felsőbb rendelkezés, egy más hatóságnak teszi kötelességévé, mely hatóság arra a vádra, vajjon fenforog-e kötelesség mulasztás vagy sem? bizonyára megfelelni fog. Egyébként gratulálunk a csütörtökön megjelenő ellenzéki lapszám eme sikerült hibátartásához és nincs okunk sajnálni, hogy puskája most is, mint rendszeren csütörtöket mondott.

Gyászhir. Özv. idősb Oszadsky Jánosné szül. Sirekovic Zuzanna asszony f. március hó 19-én 73 éves korában Balassa-Gyarmaton elhunyt. Tervezett rokonság és nagyszámú közönség vett részt temetésén, hol Baltik Frigyes ág. ev. püspök-lelkész ur mondott magyar nyelven keneteljes gyászbeszédet. Nyugodjék békével.

„Köhögés rekettség” és elnyálkásodásnál, a torok- és légzési szervek minden zavarainál minden ajánljuk tisztelt olvasóink figyelmébe Egger kitűnő hatásu mellpasztillát. Kaphatók 25 és 50 korsz eredeti dobozokban minden gyógyszerárban és nevezetesebb gyógyszerüzletekben. Fő- és szétküldési raktár: **Egger A. és fia** Nádor-gyógyszertára Budapest, Váci körút 17.

Irodalom.

Milleniumi történet. Az Athenaeum r. társaság kiadásában megjelenő „A magyar nemzeti története” című tíz kötetes nagy munkának (milleniumi kiadás) 62. 63. füzetével a második kötet, be lön fejezte. A harmadik kötet, az „Anjouk kora” tudva levőleg két hónappal ezélt megjelent. Ezek a füzetek különösen azért érdekesek, mert ezekben Marcali Henrik az Árpádokbeli művelődés történetét írja meg rendkívüli elevenességgel és alapos-sággal. Szól pedig az alkotmány fejlődéséről, a törvényhozásról, a kunok letelepítéséről, az egyházi viszonyokról, az irodalomról, építészetről, különösen a csucsives építési modor elterjedéséről, mely az utolsó Árpádok korszakába esik. Nagyon tanulságosak Marcali Henrik fejtegetései az akkori társadalmi viszonyokról, nevezetesen az urak és nemesek állásáról, a vármegyei életéről és ebben a tekintetben igen sok érdekes adattal világítja meg a megye szerepét és fejlődését. A jeles monográfus, a mely leptejesebb azok között, melyek eddig az Árpádokszakról megjelentek, lendületes „Végzsoval” fejezi be a tudós szerző, a melyben rámutat arra az óriási baladásra, amelyet a magyar nemzet a honfoglalástól számít 400 évig tett az utolsó Árpádok királyi kihalásáig, ami 1301. évben következett be. Ezalatt a 400 év alatt valóságos Európá legműveltebb nemzeteinek egyikévé küzdötte fel magát a magyar. A közel 700 lapra terjedő kötethez kimerítő tartalomjegyzék van csatolva. Ennek a két utolsó füzetnek is pompás műmellékletei és sikerült szövegképei vannak. Az egyes füzetek ára 30 kr. Előfizetés negyedévre (12 füzet) 3 frt 60 kr. Kapható minden hazai könyvkereskedésben. Az előfizetők minden szombaton egy-egy füzetet kapnak.

Szabados Károly síremléke. Rózsavölgyi és bpesti zenekiadót gyűjtést rendeznek: Adakozásokat részünkről is elfogadunk. A gyűjtőin következő megleghangu felhívással bocsátott ki.

Szabados Károly, a magyar zeneirodalomnak egyik büszkesége, virága, jeltelen síralatt alussza örök álmát a keresepi temetőben. Földi emléke foszladozóban, a moh belepi sírját és korhadt fejfájáról lemossa nevét a zuhogó záporos. Pedig ki volt nekünk Szabados Károly! A magyar zene erejének és fejlődésének tett halhatatlan szolgálatot, büszkesége, virága volt zeneirodalomunknak. Így érezvén őt a magyar zeneszerzők egyik dicsőségének: alulírottak elhatároztuk, hogy ennél fölhevűjük a zenekedvelő közönség figyelmét Szabados Károly jeltelen sírjára. Ime, magunkra vesszük dicsőítésének kedves gondját és ezennel megkerdjük a gyűjtést egy, a nevéhez méltó síremlékre. Szent a meggyőződésünk, hogy erre a kegyeletes célra tehetőséghez képest, szívesen adakozik minden magyar ember.

Gazdászati.

Szőlőművelésünk érdekében igen fontos törvény javaslat lékezett a Ház asztalán, mely ha törvényre válik, remélhetjük, hogy szőlőművelésünk nagyobb lendületet fog venni.

A törvényjavaslatnak legnevezetesebb pontjait érdemesnek tartjuk a következőkben röviden ismertetni.

A földművelési miniszternek egy millió és kétszázezer forint fog hat egyenlő évi részletben rendelkezésre állni, mely összegek segítségével bizonyára sikerülni fog a kellő értelmi erőket fejleszteni, s a szükséges nagymennyiségű szőlővetőanyagokat és ojtványokat kitűnő minőségben s mégis olcsón előállíthatni.

Gondoskodás történik egyuttal oly hiteltől, a mely előnyös feltételeinél fogva a legolcsóbb bankhitelt is fölülmulja. A kölcsön ugyanis, melyet magánosoktól és egygyed, hegyközségek és kölcsönösövetkezetek pedig négy és háromnegyed százalék mellett kapnak, husz esztendőben megállapított idő alatt törlesztendő olyképpen, hogy az első öt évben, a mikor tehát a rekonstruált szőlők termőképességüket még el nem érték, a kölcsönverő kamatot nem fizet, sem tőkét nem törleszt, a visszafizetés csak a következő tizenöt év alatt eszközöltek.

S ez a kedvezményes hitel a legkisebb gazdaságra is hozzáférhető az által, hogy abban az esetben, ha legalább öt hitelt igénylő van egy község határában, még a legkisebb szőlők birtokosai is egyenlő módokat mellett megkaphatják a szükséges hitelt, mely az ojtványok és karók, a művelési költségek s a kultetés, esetleg a forgatási költségek összegére is kiterjed.

A kölcsönösszeg mértékét egyes bizottság határozza meg, a mely a pénzügyi és a földművelési minisztériumnak s a kölcsönt nyújtó pénzüzeteknek (az Agrár- és Járadek-Banknak) a kiküldötteiből áll.

A kölcsönök biztosítására egy biztosítási alap szolgál, mely a kölcsönverők által egy évi törlesztési részlet magasságban a kölcsön felvétele alkalmával ezen alapba teljesítendő befizetésből alakul. Ezen alap szükség esetén az állam által

kiegészítendő s magasságban fenttartandó. Állami szakközegek hathatós közreműködése szolgáltat bizonyságot arra, hogy a beállítás szakszerűleg történjék.

A kibocsátandó címlekek adómentességben és pupillaris biztonságban részesülnek, s a törlesztési összegek behajtása az adóhivatalok útján történik.

Vetőmagvak. (Mauthner Ödön tudósítása.)

Gazdasági magvaknak forgalma egyáltalán gyengébbnek mondható, mint a múlt év ugyanezen időszakában. Ennek oka főleg a még mindig inkább télies, mint tavaszi időjárás, mely a birodalom némely vidékén havazással is járt.

Vörös here csekély vételűvel mellett tetmelőnkül és magkereskedőnkül még alacsonyabb áron jegyeztek, mint multéhen.

Luczerna. Másodrendű minőség el van hanyagolva, ellenben nagyszeműnek jó kelendőse van és aránylag magas áron értékesíthető.

Takarmányrépamag. Az idej rendkívül olcsó ár körülményében, akad a gazdák közt sok olyan, ki nem csak idej, hanem jövő évi szükségletét is most fedezi.

Muharmagra alig jön kérdés, búkköny szintén üzletellen.

Jegyzések nyersárúért 100 kilonként Budapesten: Vörös here 30—40 ft. Luczerna 30—40 ft. Baltacim 9—10 ft. Búkköny 6—6½ ft. Takarmányrépamag eredeti oberdorfi 22 ft. Takarmányrépamag eredeti vörös Mammuth 22 ft. Takarmányrépamag eredeti olajbogyóalaku 22 ft. Takarmányrépamag eredeti eckendorfi 22 ft.

Placzi árak

1896. március 16.

Buza	6-20	6-10
Rozs	5-80	5-70
Árpa	5-50	5-30
Zab	5-60	5-40
Kukoricza	4-40	4-80
Burgonya	1-90	2-80
Lencse	5-40	3-80

Bab	6-50	6-30
Lennek	5-—	4-50
Széna	2-—	2-10
Zsupszalma kilója	0-12	0-12

Felelős szerkesztő: Vannay Ignác.

5404/1896. sz. Nógrádvarmegye sispánjától.

Hirdetmény.

Ezzel közhírré teszem, hogy a vármegye által Grámban Henrikől megvett, a b-gyarmati 1447. számú tőkés föld, a nagyszántó és a vasúti töltés között fekvő 40 holdnyi terület a jelentkezők részéről nyilvánítható ajánlatokhoz képest egészen, vagy meghatározandó, de felhőndni nem kisebb részletekben az 1896. évi használatra B-Gyarmaton a városnak tanácstermében folyó 1896. évi március hó 25-ik napjának d-n. 4 órájkor nyilvános árverés mellett, haszonbérbe fog kiadani.

A haszonbérleti szándékozók az árverés alkalmával szóval teszik meg ajánlatukat, ilyenek azonban a hivatalos órák tartama alatt hivatalomnál előzőleg is előterjeszthetők, a hol is az érdeklődőknek a közlelbi feltételekről kérszeggel adatik meg a kellő felvilágosítás.

B-Gyarmat, 1896. március hó 19.

Török Zoltán s. k., sispán.

167896. sz. Árverési hirdetmény.

A b-gyarmati kir. törvényszék, mint csödbbírósnak 1168/896. sz. végzésével vagyonbukott ondor József csödbtömegéhez tartozó 495 ft 45 kr becsértékű, nevezetesen szobabutorok és eszközök, ágy, ruha és fehérművek, kályhák, ablakredők és ajtók és több apró tárgyra az árverést rendelte el.

A kir. járásbírósg 1064/896. számú kiküldő végzése folytán az árverés megtartására határidőül 1896. év március hó 27. napjának délelőtti 10 órája B-Gyarmatra Polacsek Márk Kosuth-utczai házához tűzetik, mikor a csödbtömegben összeirt ingó tárgyak szükség esetében a becsőron alul is el fognak adni.

Kelt B-Gyarmaton, 1896. év március hó 7-én. 58 1-1 Tomis J. kir. bir. végreh.

Alulírott tömegmondok ezennel közhírré teszem, hogy a Kondor József-féle csödbtömeghez tartozó ingóságok, a m. gazdasági felszerelések, gépek, székerek, lovaszrakások, anyagkészletek, mütrágya stb. 1896. évi április hó 1-én d. e. 11 órakor Szanda-Váralján nyilvános árverésen el fognak adni.

Dr. DOMAN ZSIGMOND,
ügyvéd. 60. 1-1.

A magtár utczában
35-36. sz. alatti
ház és beltelek
örökron eladó.
Értekezhetni: Nagy-Csalomán,
Mehes Józsefnevel.
4-6 34

Szandán fekvő 700 hold
kiterjedésű birtokomat az 1866. évi
21 6-7. augusztus hótól
BÉRBE ADNI
szándékozom.
Feltételek nálam B-Gyarmaton megtekinthetők.
FREYTAG HUGÓ.

725—896. tkr. sz.

VISSZÁRVERÉS HIRDETMEYNI KIVONATA.

Vélczer Lajos váci kereskedőnek 2150 ft s járulékaik iránt, mint csatlakozott végrehajtónak visszárverési kérvénye folytán a magyar földhitelintézet ügyében az 1883. évi október hó 15-ik napján 18000 ft-ról kiállított és a kérvény 1. példánya mellett A.) alatt érdeiben felmutatott hitelsítést kötelezvén és a B.) alatt mellékelte szabályszerű fölkönyvi kivonat alapján a Magyar földhitelintézet részére 1885. évi március 18-21. feléi járadékot, valamint e járadék összegnek és pedig 400 ft után 1892. április 15-től, 495 ft után 1892. október 15-től, 495 ft után 1893. április 15-től, 495 ft 1893. október 15-től járó 6%, kamata, továbbá a szabályszerűleg kikötött 1% bírság fejében 14 ft 85 kr, nemkülönben 18 ft 60 kr megállapított és a még felmerülő költségek, végül 16.596 ft 33 kr tőkehátralék, ugyancsak az eredeti kötvény szerint esztendő minden évben április és október hónapok 15. napján esedékes 495 ft-os részületek és ezek után a nem fizetés esetén járó 1% bírság s 6% késedelmi kamat erejéig azzal az észrevétellel, hogy az 1894. évi április hó 15-ik napján és ezennel lejárandó részületekben az eredeti amortisationsi terv szerint beufoglalt tőkehányad az egész tartozás végleges kiegyenlítése alkalmával alperes javára beszámítandó lesz. Dr. Rosenbach Emil alperes tulajdonát képező és a felperesi intézet részére jelszólagilag lekötött vadhírt 939 számú telekjegyzőkönyvben írt 1. 1. 2. soraszám 2324 és 2323 helyrajzi számú rétekre a csatolt bizonylat szerint 450 ftos kiküldést árban a 2396—895. szám alatt elrendelt és fogantatott végrehajtási árverés folytán Szunyog Pál teresei lakos vevő és késedelmes fizető ellen a végrehajtási törvény 185. §-a szerint a 45 ftos bánatpénz elvételével a visszárverés elrendeltetik s alább a hatánap kitűztetik. Egyszersmind a magyar földhitelintézet fenti követelése a járulékaik, a váci takarékpénztár 4500 ftos, a b-gyarmati népház 1000 ftos és a b-gyarmati takarékpénztár 6000 ftos követeléseik a járulékaiknak kielégítése végett, mint csatlakozott korábbi végrehajtásoknak kívánata, ha a b-gyarmati népház a visszárverést meg nem tartandó, a 3752—891. szám alatti feltételek szerint megtartandó. — A visszárverési kérvényt Vélczer Lajos részére Szunyog Pál ellenében 4 ft 50 kr. költség megállapították és Tomis József kiküldött végrehajtó az iratokkal a visszárverés fogantatásával megbízatik.

A visszárverés megtartására határidőül 1896. évi április hó 13-ik napjának délelőtti 10 órája Vadhirt mvaros házához tűzetik ki a bírálati árón is eladatik. Árverési szándékozók tartoznak az ingatlan becsőrának 10%-át vagyis 45 ftot összegyet készpénzben vagy az 1881. 60. t. cz. 42. §-ában jelölt árformával számított és az 1881. évi november hó 1-én 3333. sz. alatt kelt m. kir. igazságügyminisiteri rendelet 8. §-ában kijelölt óvadékképes értékpapírral a kiküldött kérehez letenni, avagy az 1881. 60. t. cz. 170. §. értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezésétől kiállított szabályszerű elismerőnyvt át-szolgáltatni. Ha a vevő a feltételeket nem teljesítendő, bánatpénzt elveszt és bármelyik érdekelt kérelmére a jelenlegi feltételek mellett a vevő kárára és veszélyére újabb árverés fog elrendeltetni.

A bánatpénz lefizetésének kötelezettsége alól a magyar földhitelintézet, ha az árverezők sorába akar lépni, felmentetik.

Vétel bizonyítvány, a vevőnek csak a jogerőre emelkedett árverés fogantatásától számított 15 nap elteltével fog kiadatik.

A vevő köteles a vételár a következő módon kiegyenliteni.

Az árverés jogerőre emelkedésétől számított 30 nap alatt bírói árfelelőstást [sorrendi tárgyalást] be nem várva, köteles a vételár 1/2-át közvetlenül a magyar földhitelintézetnél Budapesten, bátyán-utczá 7. sz. lefizetni; esetleg ugyanakkor az intézettel kölcsönének megtartása és átvállalása iránt meggyezni. Ily megegyezés esetén a magyar földhitelintézet által kiállított számla és nyilatkozatával igazolja a vevő a telekkönyvi hatóságnál, hogy az intézeti kölcsönnek nemcsak részlethátralékait és járulékaikat kifizette, hanem magát a kölcsöntőke hátralékát is folyótálagos törlesztésre az intézet szabályai értelmében átvállalta. A intézet által kiállított számla és nyilatkozat alapján az abban kitűntetett összeg a vevő javára vételári tartozásának törlesztésére beszámíttatik.

A Magyar földhitelintézet kölcsönének átvállalása esetén tartozik a vevő az árverés jogerőre emelkedésétől számított 6 hónap alatt a vételárnak és 6% kamatának a bánatpénzzel és az intézeti számla összegével ki nem egyenlített hátralékát a telekkönyvi hatóságnál az illetékes adóhivatalnál lefizetni.

Ha a vevő a magyar földhitelintézet kölcsönét megtartani s folytatálagos törlesztésre átvállalni nem kívánja, avagy arra nézve az intézet szabályai értelmében az intézettel ki nem egyeztetett; az árverés jogerőre emelkedésétől számított hat hónap alatt tartozik a vételár maradékát 1/2-át ugyanazon időtől számított hat hónap alatt pedig a vételár utolsó 1/2-át lefizetni és pedig: a Magyar földhitelintézet követelése erejéig terjedő összeget közvetlenül az intézet pénztárána; a vételárnak ezen felül részét pedig a telekkönyvi hatóságnál.

A vevő a vételár után az árverés napjától számított 6%-os kamatot fizet, mely az egész vételárra vonatkozólag az utolsó vételári részlet lerovása alkalmával számíttandó ki és fizetendő le.

A bánatpénz a vételár teljes kiegyenlítése alkalmával számíttatik be.

A vevő tartozik a vételár teljes lefizetéseig a lak és mindenemő gazdasági épületeket tűzárk ellen, valamely házai intézetnél saját költségén biztosítani és annak megtörténtét a végrehajtó bíróságnal igazolni.

A vétel után járó kincstári illetéket a vevő köteles viselni.

A mint a vevő az árverési feltételeknek minden részében eleget tett, tulajdonjoga hivatalból fog telekkönyvileg bekezeletetni.

A kir. kereskedelmi és váltótörvények 48273—894. szám alatt bemutatott és 3752—894. tkr. szám alatt megállapított árverési feltételek a hivatalos órák alatt ezen kir. bírság, mint telekkönyvi hatóságnál és Vadhirt mvaros előjáróságánál tekinthetők meg.

A királyi törvényszék, mint telekkönyvi hatóság.

Balassa-Gyarmat, 1896. február 29-én, 59. 1-1

HENSCH,
kir. törvényszéki bíró.

ELAVÁSÍTÓ HELYEK:
B.-Gyarmaton: Benkő József, Csátrányán György, Ekbethvár Tájcsa, Felsenburg Tivadar, Hammer Mihály, Kanitz Oda, Szommer Károly, Vilim Gyula, Winter Armin, Stern Sándor. Ipoly-
szécsa: Dombó Károly, Trautwein Imre, Salgó-Tarjánban: Both Béla, Friedmann József,
Grossberger Miksa, Grossmann Imre. Helyek: Gaszvár, Kőré Dénes, Majernik József, Mandel
Gábor, Ökölcsényi László, Székely István, Székely János, Székely János, Kohn István, S.
Gárdonyi: Demecz Sándor, Pénzes József, Ester J.

A nógárdvörmegei h. é. vasút részvény-társaság kérelmére a kereskedelemügyi m. kir. minster Úr 9291. számú intézkényével a nógárdvörmegei h. é. vasút czéljaira szükséges kavics előállítására Nógárd—Ludany község határában igénybe veendő területeknek, Barna Pál és társai nógárd-ludanyi telek tulajdonosok ellen az 1881. évi XLII. t.-cz. értelmében elrendelt kisajátítási eljárás keresztül vezetésére kiküldött bizottság tárgyalásának határidejéül a közigazgatási bizottság által Nógárd-Ludany község házába kijelölt összejeveteli helyelyt folyó 1896. évi április hó 2-ik napjának reggeli 10 óráját tűzven ki, erről oly figyelmeztetéssel értesítelnek az érdekelt felek, hogy a kisajátítási tervrajzot és összejezést a tárgyalást megelőző 15 napon keresztül Nógárd-Ludany község házában szabadon megtekinthetik, s hogy a kiküldött bizottság a kisajátítási terv felett akkor is határoz, ha a tárgyalásnál az érdekelt felek közül senki sem jelen meg.

Kelt B.-Gyarmaton, 1896. márcz. 11. **DÁNIEL LÁSZLÓ,** főispán elnök.

ELADÓ VÍZI MALOM

Gömör megye Feled községben közvetlenül a vasút-állomás mellett négy pár örök, egy kender és egy sor-toberező, a Elma folyón berendezve. Ezen malomban 400 □ belsőse, bús, udvar, kert, istálló, ólak, jégverem és 5700 □ telekkönyvezett vízi jog tartozik. Venni szándékosok a feltételek traktatudozódhatnak, vagy személyesen meglekinthetik a tulajdonosnál.

57 1-1-1 FELEDEN. PLAKKA CYÖRGYNEL.

FELEDEN, FLAKA CYÖRGYNEL.

Részletfizetésre is!

181 52-40

Ki olcsón akarja butorszükségletét fedezni, az forduljon

Schönfeld Miksa.

helybeli asztalos, kárpitos és esztergályos butorgyáros, ki a szakmába vágót, jó minőségben, a legutányosabb áron és kedvező feltételek mellett szállít.

Részletfizetésre is!

ຂີ້ໄກດຸກເກດມຸ່ ລືອກບຸບກບຸກມຸ່ດາ ກຸນກຸ້ນກຸ້ນ.

úgymini művelés, lapozás, felf- és levetéskészítés, téblábolos kimutatásokról, rova-
loxokról írásról, leghalálmi- és balti magánírásról, ábrákészítésről, írásgyakorlásról,
útlelt levetéspapírokról és borítékokról, exámlásokról, gyűjteményekről, címekről, névjegyekről,
lénckönyvekről, s minden s ezekbe vágó egyeztető vagy több ezekben nyomonkís mutatókról győzzon, pon-
tosan, a legbiztosabb írásmóddal s a legfelnyomott ábrákon készíti, a

„B.-GYARMATI KÖNYVNYOMDA

RÉSZVÉNY-TÁRSASÁG"

(EZELOTT KEM LÁSKÓ-FÉLE KÖNYVVYOMDA, ALAPITTATOTT 1855-BEN.)

[illegible]

A társaságot képviseli:

DARVAI ÁRMIN,

KÖNYV- ÉS PAPIRKERESKEDŐ, BALASSA-GYARMATON.

 Ügyes leány

könyvnyomdai
gépház BERAKÓ
NÖNEK eresz-
ték. ✂ ✂

Ugyanitt jöhárbból való FRU, ki legalább is
1-2 gymnasiumi v. polgári osztályt végzett,
TANULÓUL FELVÉTERIN.